

(א) שבת דף קט. [למקט 5ט:]; (ב) גלרד קרי הכי משום חשיבות ועי' פרש"י בחולין לת. ד"ה לאכל וכו' ומ"ש חוס' שם וכן עוד בפרש"י דבמות ז: ד"ה מודה ובתוס' שם ד"ה אמר שמואל ועי' רש"י שבת ג. ד"ה אכל ונכרות מז. כרש"י ד"ה אלו. (א) (דף עז:).

לעזי רש"י

קבילי"א [קבילי"א]. יתד, וזו.

מוסף רש"י

בור וחוליותה. סביניו וסך הכל גבוה י' מתקצעת הצור רה"י (קמחן 5ט). מצטרפין לעשרה ג' גוה הצור כמות היסוד ואם הוליא ממך אונן חוליא חייב (שבת 5ט).

רבינו חננאל

זו היוצא מן הכותל והניח עליו סולם כל שהוא. כלומר אפי' אין בסולם ד', ממעט. ולא אמרנא אלא דאנחה עליה דזין, אבל אשוריה לא ממעט, דאמרנן אפתיי הוא קא מפתי ליה לזין. פי' אם נתן הסולם בכותל עם היזין, יש לומר היזין הורחב ואינו ממעט והא לא משתמש בסולם זה על גבי הכותל, אלא הסולם לעלות בויו הוא גבוה וזו אחד ממעט אחר. כלומר מונע למעלה בכותל בט' טפחים וחצי ונמצא בגובהו של כותל ט"ו טפחים וחצי ממועט נשארו מן הכותל ט' טפחים אחרי'ן וחצי טפח, כיון שאין י' טפחים אינו אוסר. אבל אם גובהו של כותל עשרים טפחים אינו ממעט אלא שני זיזין, זה אחד בי' טפחים והסולם ממעט, כאילו קרקע הוא בעי' אותו הויו וצריך זה אחר בעשרין. ויש אומרים סולם נתון על כל זיו וזיו. אמר רב חסדא והוא שהעמידן, אילו זיזין זה שלא כנגד זה והסולמות עליהן, ואם היו היזין רחבין ד' טפחים שיכול להשתמש בהן אין צריך. אמר רב הונא עמוד ברושות הרבים גבוה י' ורחב ד', ונעץ בו יתד כל שהו ממעט. ונעקק מרושות היחיד אמרנא אלא בזמן שהיזין גבוה מן הקרקע י' טפחים. אביי ורבא דאמרי מרושות היחיד אפי' גבוה ג' טפחים לא מידי הוא, כלומר אינו ממעט. פי' אשי אמר אע"פ שריה גבוה ג' אפשר (דלית) [דחלי] ביה מידי כגון מחצלת וממעט. א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי דאע"פ שאין גבוה היזת ג' טפחים חזי לאשתמושי ביה אפשר (דלית) [דחלי] ביה מידי. אם מלאו לזה עמוד כולו יתרות להשתמש בו מהו.

זו הוצא מן הכוסל ד' על ד'. טפחים: והניח עליו סולם כל שהוא. אפילו אין ברחבו ד' והעמידו בקרקע וסמך ראשו בזיו היו כחד מיעוטא והרי בעליין ארבעה וכגון שאין חווקי הסולם מרוחקין שלשה: ולא אמרן אלא דאופזיה עליה. סמך אופזיה כהדיה. אאלו וראשו נסמך לכותל: ארווחי ארווחי. לזין ולא היו האז סולם מתחמיו דרגא לזין ואין כאן מיעוט שהוא מוזלד מן הקרקע הרצה: צריך זין אחד להסירו. בסולם כל שהוא והזין יוצא בצאמנעיתו שאינו גבוה עשרה לא ממנו ולמטה ולא ממנו ולמעלה: צריך שני זיזין. אחד קודם עשרה מתחונים ואחד למעלה הימנו בתוך עשרה עליונים דאי הוה גבוה עשרה לא הוה סגי ליה בסולם כל שהוא מידי דהוה אכותל: זה שלא כנגד זה. שיוכל לקבוע סולם שני מזה לזה: עמוד גבוה עשרה כרה"ר ורחב ד'. רה"י הוא והנוטל ממנו והנותן על גביו חייב ואם נעץ בראשו יתד כל שהוא מיעטו לרחבו מארבעה וביטלו ממורת רה"י: יתד. קבילי"א בלע"ז: וצנצנא. היתד שלשה אצל אס אינו גבוה שלשה כנגד עמוד חשיב ולא ממעט: אפשר דאלי ציה מידי. וכיון דחזי לתשמישמה דעמוד מיינה חשיב ולא ממעט: מלאו כונו ציסודם. לדידך דאמרת (חד) חד תשמישמה הוא ולא ממעט יתדות טובא מאי מי אמרינן כיון דלא משתמש בהאי רוחב לאו רוחב הוא: צור וחולייסה. קרקע שניטלה מחפירת הצור והקיפו צו פי הצור סביב: מצטרפם. להשלים עשרה לעומק הצור לשוויה רה"י. וה"ה נמי דחלל הצור ועזבי היקף החוליא מצטרפין להשלים ארבעה לרוחבו לחייב הנוטל מעל גב החוליא כלום ואת הנותן על גבה דמתן כהזרק [שבת דף 5ט]. חולית הצור והסלע שהן גבוהין עשרה ורחצין ארבעה הנוטל ממן והנותן על גבן חייב ומההיא יליף ר' יוחנן לטעמיה דאמר מאי איריא דתני חולית הצור והסלע לימני הצור והסלע אלא הא קא משמע לן דהצור וחוליימה מצטרפין לעשרה וכי היכי דשמעינן מינה לגובה שמעינן מינה נמי דמצטרפין לפותיא דהא קמני ורחצין ארבעה. והאי דנקט הכא לדר' יוחנן ולא נקט מתני' משום דצמתני'

לא תני צירוף כהדיא: ואמאי. הוי גגה דחוליא רה"י הא לא חזו ארבעה דידיה לתשמישמה מפני החלל שהוא מהן: אלא מאי אים לך למימר דמה מידי. כגון דף או אבן על פיה ומשתמש: הכא נמי. מניח דף ארבעה או שוטח כגד על הימדות ומשתמש עליו בנחת: סולם ארבעה עשר. שצריך למשוך רגלי הסולם ארבעה מן הכותל לפי שאין סולם זקוף נוח לעלות: אפינו י"ג ומשהו. שכשתמשוך רגליו מן הכותל ארבעה לא יהא ראשו נמוך מן הכותל טפח וכיון דלא הוי טפח לית לן צה: אחד עשר ומשהו. שכשתרחיק רגליו ארבעה יהא ראשו נמוך מן הכותל פחות משלשה וכלכוד דמי: צנעה ומשהו. דס"ל כרצ דאמר לקמן סולם זקוף ממעט ואי זקיף ליה מגיע לפחות מג' לראש הכותל: אמר רב סולם זקוף ממעט גמרא. שמעתי מרבתי וטעמא לא ידענא דהא אין נוח לעלות: מידי דהוה אאיצטבא על גבי איצטבא. שהן מכוונות ואמרן לעיל' דממעטין: קלים שצנצנא. פיסקי דקלים של צנצן שהניחן סמוך לכותל למעטו אין צריך לקובען בקרקע ואע"ג דדצר הניטל הוא דמורת כלי עליהן דראיין למושב אפי' כבידן קובען שאין צא אדם ונוטלן וכן סולמות: סולם. כל שהוא מכאן וסולם כל שהוא מכאן אאלו ואין צשניהן לא כעין חווקין מזה לזה להשלימן לארבעה מהו: אין קף הרגל עולה. בקשים וסתם עליית הרגלים בצאמצע סולם הוא חזי אין ראוי לכך: קשין מכאן ומכאן. להשלים רוחבו לארבעה מהו: הרי קף הרגל עולה כהן

חלוץ פרק שביעי עירובין

עה.

אָרָא מאי אית דָּךְ מִימַר דְּמַנַּח עֲרִיב מִיַּד וּמִשְׁתַּמֵּשׁ. אֲלִירֹף עֶשְׂרָה לֹא אֲלִטְרִין לְטַעְמָא דְּמַנַּח מִיַּד דְּלֹאס הַצּוֹר רַחֵב ד' וְאִינוּ עֲמוּק עֶשְׂרָה אֲלֹא ע"י צִירֹף חוֹלִיא רה"י גְּמוּרָה הִיא וּמִשְׁתַּמֵּשׁ לִיהַ שְׂפִיר כִּיוֵּן שְׁכּוֹתֵי הַצּוֹר מְצַפְּנִים גְּבוּהִים עֶשְׂרָה וְטַעְמָא דְּמַנַּח עַלִּיהֶן מִיַּד מַה יֵּשׁ לְהַעֲוִיל שֶׁסֶּ כִּיוֵּן דְּאִין חוֹלִיא גְבוּה י' מִצְחוֹךְ לְרַה"ר וְלֹא קֹאִי הֲאִי טַעְמָא אֲלֹא הִיאֵב דְּאִין הַצּוֹר רַחֵב ד' מְצַפְּנִים אֲלֹא ע"י צִירֹף חוֹלִיא וְהַחוֹלִיא גְבוּה עֶשְׂרָה מִצְחוֹךְ לְרַה"ר דְּלֹאע"ג דְּמוּכוּ לֹאָו רַה"י הוּא עַל גְּבִיו רַה"י מִשּׁוּם דֹּאִי צַעִי מִנֵּה עַלִּיהַ מִיַּד וּמִשְׁתַּמֵּשׁ וְאֵע"ג דְּרַבִּי יוֹחָנָן לֹא הֹוִיר אֲלֹא צִירֹף עֶשְׂרָה מְכַל מְקוֹס דִּיק מִמִּילְתֵּיהַ וְהֵא לֹא מִשְׁתַּמֵּשׁ לִיהַ מִשּׁוּם דֹּר' יוֹחָנָן אֲמַתְנִי דִּפ' הוֹרֹק (שַׁבָּת דף 5ט). קֹאִי כְּדִפְרִישׁ צְקוּטֶרֶס דְּשִׁמְעִין מִינֵה נְמִי צִירֹף אֲרַבְּעֵה דֵהא קִמְנִי וְרַחֵב ד' וְתִימְנֵה דְּלֹאמַתְנִי דְּלֶקְנָן צִפ' כְּתֵרָא (דף 5ט): דִּיק נְמִי רַבִּי יוֹחָנָן הִכִּי גְבִי צוֹר כְּרַה"ר וְחוֹלִיתוּ גְבוּה עֶשְׂרָה טַפְחִים וְקֹאמֶר ר' יוֹחָנָן בְּגַמ' אֲפִילוּ תִימְנָא בְּסֻמוּכִין וְהֵא קִמְנִי דְּצוֹר וְחוֹלִיתוּ מִצְטְרְפִין לַעֲשֶׂרָה וְהַשְׁתַּא תְּרַמִּי לְמַה לִּי וְאוֹרִי" דֵּהִיאֵב דְּשַׁבַּת אֲלִטְרִין לְקִמְנִי צִירֹף אֲרַבְּעֵה דֵלֹא קִמְנִי לְקַמְן וְאִין לֹאָו הִיאֵב דְּלֶקְנָן מֵהִיאֵב דְּשַׁבַּת לְחוּד לֹא הוּה דִּיק דֵּהוּ אֲמִינָא דְּאִגַּב סַלַע נֶקֶט חוֹלִית הַצּוֹר דְּכָל דְּכּוֹתֵא רִגְלִי לְהֹוִיר חוֹלִיא כְּדֵי דֵּלֹא: **צִירֹף סוֹלֵם אֲרִיבְעָה** צֵהִי סַלַע: **צִירֹף סוֹלֵם אֲרִיבְעָה** עֶשֶׂר דְּהַחֲדִירוּ. פי' צְקוּטֶרֶס שְׁצָרִךְ לְמִשְׁוֹךְ רִגְלֵי הַסּוֹלֵם אֲרַבְּעֵה מִן הַכּוֹתֵל וְלֹא דֵק דֵּכִי מִשְׁךְ לִיהַ י' טַפְחִים נְמִי מִן הַכּוֹתֵל שֶׁהוּא שְׂעִיר גְבוּה הַכּוֹתֵל יִגִּיעַ רֹאשׁ הַסּוֹלֵם לְרֹאשׁ הַכּוֹתֵל דְּאֲרַבְּעֵה עֶשֶׂר הוּא שְׂעִיר אֲלֻכְסוֹן שֶׁל י' עַל י' דְּכָל אֲמַתָּא כְּרִיצוּעָא אֲמַתָּא וְתִרִי חוּמָשִׁי בְּאֲלֻכְסוֹנָא וְכֵן פי' ר"ח: **רַב יוֹסֵף אִמַּר י"ג וּמִשְׁהוּ אַבִּי אִמַּר אֲפִירִי י"א וּמִשְׁהוּ**. וס"ת אֵס מִרְחִיק רִגְלֵי הַסּוֹלֵם מִן הַכּוֹתֵל עֶשְׂרָה טַפְחִים וְרֹאשׁ הַסּוֹלֵם מִסְמוֹךְ לְכוֹתֵל עַל כִּרְחֹף יִהְיֶה רֹאשׁ הַכּוֹתֵל גְבוּה מִן הַסּוֹלֵם יוֹתֵר מִטַּפֵּחַ לְרַב יוֹסֵף וְיוֹתֵר מִשְׁלֹשָׁה טַפְחִים לְאַצִּי שֶׁהִי אֵס לֹא הִי הַסּוֹלֵם אֲלֹא י' טַפְחִים מִמֶּה נִפְשָׁךְ הוּה מִתְרַחֵק יוֹתֵר מִד' טַפְחִים שֶׁהִי יִפּוֹל הַסּוֹלֵם לְגַמְרִי לֹאֲרֹךְ וְגַם אִין נִרְאֵה דְּלִרַב יוֹסֵף וְאִצִּי נְמִי נִשְׁעַן רֹאשׁ הַסּוֹלֵם לְרֹאשׁ הַכּוֹתֵל אֲלֹא שִׁמְקֻרְבִין רִגְלֵי הַסּוֹלֵם יוֹתֵר מִלְּשִׁמוּאֵל וְלֹאֲצִי יִהְיֶה קְרוֹב לְזֹקֹף דְּלִמַּה לֶהֶן לְמִינְקֹט הֲאִי שְׂעִירָא וְלִמַּה הַזְכִּירוּ רַב יוֹסֵף וְאִצִּי אוֹתוֹ מִשְׁהוּ אֲלֹא נִרְאֵה לִר"י דְּלִסְיִמְנָא בְּעִלְמָא נֶקֶטִי הִכִּי דְּלַעוֹלָם צָרִיךְ לְהִרְחִיק הַסּוֹלֵם כְּשִׂיעוֹר גְבוּה שֶׁנִּשְׁעַן עַל הַכּוֹתֵל וְשֹׁלֵא יֵהֵא גְבוּה הַכּוֹתֵל מִן הַסּוֹלֵם טַפֵּחַ לְרַב יוֹסֵף וְלֹאֲצִי שְׁלֹשָׁה טַפְחִים כְּשִׂיעוֹר לְצוּד וְלִרַב יוֹסֵף סְגִיא צִמְסֵהוּ וְשֹׁלֵשׁ עֶשְׂרָה פָחוֹת שְׁנֵי חוּמָשִׁין שֶׁהוּא אֲלֻכְסוֹן שֶׁל ט' עַל ט' וְלֹאֲצִי בְּצִמְסֵהוּ וְעֶשְׂרָה טַפְחִים פָּחוֹת חוּמָשׁ שֶׁהוּא אֲלֻכְסוֹן ז' עַל ז':

אִמַּר שְׂמוּאֵל י"א יָדַע בּו'. אֲלִיצֵא דְרַב קֹאמֶר אֲכַל שְׂמוּאֵל גּוֹפִיָּה סַבֵּר דְּסוֹלֵם זְקוּף אִינוּ מִמַּעַט דֵּהֵא צַעִי סוֹלֵם י"ד: **סוֹלְמוֹת שֶׁל בְּבֵל אִין צִירִבִּין קִבַּע**. אַע"ג שֶׁאִין לֵהֵס ד' חוּוֹקִין כְּדוֹכֵזֵן קוֹבַעֵן וְלֹא כְמוֹ שְׂפִירֵשׁ רַבִּינוּ שְׂמוּאֵל דֵּהִיינוּ סוֹלֵם צוֹרִי דְּלַעֲוִיל דָּאֵס כֵּן לֹא ה"ל לְמִימַר סוֹלְמוֹת שֶׁל צַבֵּל עוֹדֵד דֵּהִהִיא דְּלַעֲוִיל לִיכֵא מֵאֵן דְּפִלְגִי וְהִכֵּא אֲמִרְיֵן סוֹלְמוֹת לֹא:

מקק

צוה שני טפחים ולא צוה שני טפחים רוחב וקבע קשין של תבואה בקשים וסתם עליית הרגלים בצאמצע סולם הוא חזי אין ראוי לכך: דאסהיא דלעיל ליכא מאן דפליג והכא אמרינן סולמות לא:

מקק

צוה שני טפחים ולא צוה שני טפחים רוחב וקבע קשין של תבואה בקשים וסתם עליית הרגלים בצאמצע סולם הוא חזי אין ראוי לכך: קשין מכאן ומכאן. להשלים רוחבו לארבעה מהו: הרי קף הרגל עולה כהן

מקק

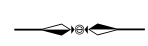
סולם מיכן וסולם מיכן וקשין באמצע, בין ב' הסולמות מהו. ופשט ליה אין כף הרגל עולה בהן וממעט.

יב א ב ג א ב ג מיר פ"ג מהל' עירובין הל' ו טוש"ע סמן שעב ספק יב: **ב ד ה ו** מיר פי"ד מהלכות שבת הלכה ט:

ז [מיר פט"ז מהל' שבת הל' ט טוש"ע א"ח סי' שזר סעי' א]:

כא ח מיר פי"ג מהל' עירובין הלכה ג טוש"ע א"ח סי' שעב ספק ח:

כב ט י מיר שם הלכה ז: **כג ב ב** ל מיר שם טור ש"ע שם ספק יג:

רבינו חננאל (המשך) ליה בבור, כמו החוליא שהבור רחב מלמטה והחוליא צרה. אלא מאי אתא לך למימר דמנח מידי כגון מחצלת ומשהו הבור צר כמו החוליא ומשתמש, הכא נמי בעמוד שהוא מלא יתירות מנח מידי עליהו ומשתמש. כיון שאמר כי הסולמות ממעטין ומחירין לשתי החצירות לערב אחד, הוצרך שמואל לומר כמה היא גובהו של סולם שהוא ממעט בכותל. ואמר כותל שגובהו י' טפחים צריך סולם י"ד טפחים גובהו. פי' כיון דקיימא לן כי ענזף האלכסון על המרובע שני חומשין כל כרגרסי' כל אמתא כריבועא אמתא ותרי חומשי' באלכסונו. והסולם לעולם שאינו נסמך על הכותל לעלות ב' אלא באלכסון, אכל זקוף אין דרך לעלות. ולפיכך אמר כותל י' צריך להיות סולם כדי גובהו של כותל, וישיפיעו כלפי חוץ באלכסון. ולפיכך צריך כדי גובה כל הסולם ויתרון אלכסונו. וכיון שהכותל י' טפחים וכל טפח צריך יתרון למידת דאלכסון שני חומשין, נמצא (ה)שיעור הסולם י' טפחים ושני חומשין לכל טפח, הרי י' טפחים ועשרין חומשין, הרי ד' טפחים, נמצא גובה הסולם י"ד טפחים. אמר ר' יוסף אמר אפי' י"ג טפחים ומשהו דיי, שאין דרך להשפיעו זה כולו. ופחות מטפח לא חשיב. אביי אמר אפי' אין בסולם אלא י"א ומשהו ומעמידו בראשו של כותל בפחות מג' וכל פחות מג' כלכוד דמי. וכאילו בראש הכותל הוא סמוך, הילכך בי"א ומשהו די לו. רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפי' ד' ומשהו. קסבר אפי' סולם זקוף ממעט וכל פחות מג' כלכוד דמי הילכך בו' טפחים ומשהו סגי. אמר רב סולם זקוף ממעט ולא ידענא מאי טעמא. כלומר והלא אין דרך בני אדם לעלות כך. וא"ל שמואל מידי דהוה איצטבא על גבי איצטבא שהן זקופות ומטועות. דקלין שבבבל וסולמות שבבבל אין צריך לקבע, אלא כיון שנתנו על גבי הכותל ממעטין שכבידן קובען הואיל ואין נטיילן בשבת מפני הכובד שלהן. בעא מיניה רב מרבה ההגל עולה בהן וממעט.